

Ю. І. Ковалів

Літературний ярмок

«ЛІТЕРАТУРНИЙ ЯРМАРОК» – необароковий художньо-літературний журнал-альманах. Виходив 1928–29 (за деякими джерелами – до лютого 1930) щомісяця у Харкові (усього 13 книг). Ідея створення належала [М. Йогансену](#), втілили [М. Хвильовий](#) та [М. Куліш](#). Формально альманах декларували як «позагруповий», однак він об'єднав колиш. чл. [ВАПЛІТЕ](#) ([М. Бажан](#), [І. Дніпровський](#), [О. Досвітній](#), [Г. Епик](#), [А. Любченко](#), [П. Панч](#), [В. Сосюра](#), [Ю. Яновський](#) та ін.). Керував журналом «ярмарковий комітет», який добирав твори за високим худож. рівнем, поряд уміщував коментарі у вигляді інтермедій або резолюцій з підписами: «Чорний Зануда», «Циган з батіжком», «Золотий півник у синій світі наопашки». Першим числом «Л. я.» стало 131. Інтермедійно-драм. редагування започаткував М. Йогансен, 134-у книгу редагував [Л. Чернов](#), 136-у – [Вишня Остап](#), 137-му – [В. Підмогильний](#), 138-му – [Буревій Кость](#). Часто письменники писали жартівливі біографії інших ([В. Поліщук](#) – життєпис [Л. Чернова](#), [І. Сенченко](#) – [Остапа Вишні](#)), створювали псевдобіографії ([М. Йогансен](#), [Едвард Стріха](#)). На сторінках «Л. я.» запровадили химер. «Диспут про “Зелену кобилу”» (на думку [Ю. Шевельова](#), вона «стала символом сенсаційної нісенітничі, розмови про все і ні про що»). За бутафорно-каламбур. оболонкою необароко, розкутістю сміх. культури та тонкою іронією приховано крит. бачення літ. процесу 1920-х рр., трактовано з ідейно-естет. позицій «розстріл. Відродження». Вертепну, барок. традицію поєднано з естетикою модернізму, новою технікою період. вид., на сторінках якого друкували твори, що стали подією тогочас. літ. життя, перейнятого пафосом «романтики вітаїзму»: «Іван Іванович» [М. Хвильового](#), «Мина Мазайло», «Народний Малахій» [М. Куліша](#), «Вертеп» [А. Любченка](#), «Чорне озеро» [В. Гжицького](#), прозу

І. Сенченка, [Г. Косинки](#), гуморески Остапа Вишні, уривки з поеми «Мазепа» В. Сосюри, поезії [П. Тичини](#), [В. Мисика](#), [О. Влизька](#), М. Бажана та ін. Вміщували також твори опонентів «Л. я.» – [І. Кулика](#), [І. Микитенка](#), чл. літ. організацій «Плуг» і «[Західня Україна](#)». У публіцист. та літ.-крит. матеріалах друкували містифіков. «листи» і «спогади» («В своїй хаті – чужа правда, і сила, і воля» [П. Капельгородського](#), «Лист Ол. Досвітнього до М. Куліша»), в яких висміювали масове «творення академіків», «марксівське критичне “євангеліє”». Подавали літ. календар. У мист. оформленні взяли участь [А. Петрицький](#), [В. Кричевський](#), [І. Падалка](#) та ін. Журнал неодноразово зазнавав нападів офіц. критики, навіть за зовн. оформлення через поєднання модернізму з традиц. формами укр. бароко. На обкладинці кожного вип. – автографи письменників, які друкувалися в ньому. Після репресив. закриття альманаху автор. колектив сформував нову письменниц. групу «[Пролітфронт](#)» та однойм. журнал.

Рекомендована література

1. Коваленко Б. «Літературний ярмарок»: (нотатки) // ЛГ. 1929, 15 січ.;
2. Неврлі М. «Літературний ярмарок» // Укр. календар. 1968. Варшава, 1967;
3. Минко В. По шляху на Парнас // Минко В. Червоний Парнас. К., 1972;
4. Ковалів Ю. Історія української літератури: У 10 т. Т. 3. Кін. ХІХ – поч. ХХІ ст.: У сподіваннях і трагіч. зламах. К., 2014.

Бібліографічний опис:

Літературний ярмок / Ю. І. Ковалів // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-55799>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).